

Wiktorija Sudol

Kolegium Nauk Humanistycznych Uniwersytetu Rzeszowskiego

SZTUCZNA INTELIGENCJA JAKO PRZYCZYNA DYSTROFII W PROCESIE POZYSKIWANIA ŹRÓDEŁ INFORMACJI

Abstract

ARTIFICIAL INTELLIGENCE AS A CAUSE OF DYSTROPHY IN THE PROCESS OBTAINING SOURCES OF INFORMATION

The article addresses the phenomenon of dystrophy in the information acquisition process, which is influenced by the development and widespread use of artificial intelligence tools. The analysis focuses on the impact of AI on the quality, diversity, and accessibility of information, as well as the identification of potential negative consequences of the dystrophy phenomenon. Through a deep analysis of the process of sourcing information with the involvement of artificial intelligence and the examination of surveys, the text attempts to understand the mechanisms leading to informational dystrophy and to indicate possible solutions or development perspectives aimed at minimizing the negative effects of this phenomenon.

Keywords: new technologies, Artificial Intelligence, dystrophy, information sources, information bubbles, information retrieval

JEL: D82, 033

Wprowadzenie

Sztuczna inteligencja (AI) odgrywa kluczową rolę w procesie gwałtownych zmian w sposobie funkcjonowania zarówno świata biznesu, jak i życia codziennego. Pojęcie AI doczekało się wielu definicji. Zgodnie z jedną z nich narzędzia sztucznej inteligencji to obszar informatyki zajmujący się tworzeniem systemów zdolnych do podejmowania decyzji, przetwarzania języka naturalnego, rozpoznawania wzorców oraz uczenia się na podstawie zbiorów danych. Niniejszy artykuł dotyczy wpływu

powszechnie używanych narzędzi sztucznej inteligencji wykorzystywanych do pozyskiwania informacji. Ma na celu wyjaśnienie, w jaki sposób AI wpływa na proces gromadzenia danych oraz jakie wyzwania i korzyści niesie to zjawisko.

Badanie dotyczące sztucznej inteligencji jako przyczyny dystrofii w procesie pozyskiwania źródeł informacji opiera się na interdyscyplinarnym podejściu, obejmującym analizę literatury, studia przypadków oraz zbieranie danych z ankiet i wywiadów.

Pierwszym etapem jest szczegółowa analiza dostępnej literatury naukowej, artykułów i publikacji dotyczących wpływu AI na proces pozyskiwania informacji. Ten przegląd pozwoli zrozumieć obecne tendencje, korzyści i potencjalne wyzwania związane z zastosowaniem sztucznej inteligencji w kontekście gromadzenia danych.

W celu uzyskania perspektywy użytkowników zostały przeprowadzone ankiety wypełnione przez grupę studentów dziennikarstwa i komunikacji społecznej na Uniwersytecie Rzeszowskim w wieku od 20 do 25 lat. Podczas analizy danych zarówno ilościowych, jak i jakościowych uwzględniono wskaźniki i miary oceny wpływu sztucznej inteligencji na proces pozyskiwania informacji. Wnioski z ankiety zostały sformułowane na podstawie zebranych danych.

W trakcie całego procesu badawczego przestrzegano etyki badawczej, zapewniającej poufność i anonimowość respondentów oraz zgodność z zasadami etyki w kontekście sztucznej inteligencji. Metodologia ta ma na celu stworzenie kompleksowego zrozumienia i oceny wpływu AI na proces pozyskiwania źródeł informacji oraz identyfikację potencjalnych obszarów ich dystrofii.

1. Definicja sztucznej inteligencji i jej rola w dzisiejszym społeczeństwie

Sztuczna inteligencja (AI) to dział nauki obejmujący badanie mechanizmów ludzkiej inteligencji. Opiera się na modelowaniu wiedzy, przetwarzaniu danych oraz rozwijaniu systemów algorytmów, wykorzystując przy tym obecne osiągnięcia techniki. W wyniku tych działań możliwe jest stworzenie zautomatyzowanego systemu pozyskiwania, przetwarzania i analizy danych (Kaczmarek-Templin, 2022, s. 61).

Badany dział nauki posiada zdolność autonomicznego doskonalenia systemu oraz przewidywania zachowań na podstawie analizy zebranych danych i ich korelacji. Interakcje z otoczeniem zewnętrznym odbywają się za pomocą sensorów i siłowników, zarówno mechanicznie, jak i przy współdziałaniu człowieka. Cykl życia sztucznej inteligencji obejmuje etapy kreacji, rozwoju, wdrożenia, stosowania oraz decyzji o wyłączeniu z pracy i utylizacji. Ta kompleksowa struktura wpływa na różne aspekty naszego życia, kształtując rzeczywistość.

Początki sztucznej inteligencji sięgają lat 50. XX wieku, kiedy to John McCarthy zaproponował wspomniany termin. Jednak to ostatnie dziesięciolecie przyniosło wyjątkowy rozwój tej technologii. Sztuczna inteligencja występuje w dwóch głównych

odmianach, a mianowicie jako „słaba AI”, będąca specjalistycznym narzędziem do konkretnych zadań, i „silna AI”, aspirująca do naśladowania ludzkiej świadomości i zdolności do uczenia się (Rózanowski, 2007, s. 111).

Ewolucja technologii, zwłaszcza w obszarach przetwarzania języka naturalnego (NLP), uczenia maszynowego i analizy danych, umożliwiła AI zdobycie rozległego zastosowania. Obecnie można zaobserwować jej wpływ na automatyzację procesów, personalizację treści, rozwój autonomicznych systemów oraz medycynę.

W kontekście gromadzenia informacji sztuczna inteligencja pełni kluczową rolę poprzez różnorodne mechanizmy i technologie. Algorytmy przetwarzania języka naturalnego umożliwiają zrozumienie i generowanie treści w ludzkim języku, co znajduje zastosowanie w analizie treści, tłumaczeniach automatycznych czy chatbotach. Ponadto systemy rekomendacyjne, oparte na algorytmach uczenia maszynowego, dostarczają spersonalizowane polecenia użytkownikom, kształtując ich doświadczenia online. Niemniej równocześnie z postępem AI pojawiają się pytania dotyczące zubożenia jakości oraz różnorodności informacji, co stanowi istotny aspekt tej analizy (Alto, 2024, s. 221).

2. Znaczenie dystrofii w procesie pozyskiwania źródeł informacji

W encyklopedycznym znaczeniu pojęcie dystrofii oznacza zaburzenie pewnych funkcji czy procesów, a także zmiany wsteczne spowodowane zaburzeniami rozwojowymi itp. (*Encyklopedia PWN a*) Sztuczna inteligencja w procesie pozyskiwania informacji może wywołać zaburzenia, rozkojarzenia czy nawet ograniczenia spowodowane pomocą i wiedzą, które gwarantuje (*Encyklopedia PWN b*).

W perspektywie naukowej wpływ sztucznej inteligencji na proces pozyskiwania źródeł informacji jest złożonym zagadnieniem obejmującym kilka kluczowych obszarów. Algorytmy AI, szczególnie te wykorzystywane w systemach rekomendacyjnych, mają tendencję do personalizowania prezentowanych treści w oparciu o wcześniejsze preferencje użytkowników. To zjawisko może prowadzić do filtracji informacji i ograniczenia dostępu do różnorodnych perspektyw.

Z ankiet przeprowadzonych przez japońską grupę badawczą wśród studentów uniwersytetów na obszarze całego kraju wynika, że 32% respondentów korzysta z generatorów sztucznej inteligencji, takich jak chatboty, z których najpopularniejszym jest ChatGPT. Około 14% ankietowanych używa go do tworzenia raportów i innych prac zaliczeniowych, przy czym 91,8% z nich regularnie sprawdza wygenerowany tekst pod kątem poprawności i dokonuje korekt. Z badań wynika, że 70,7% młodzieży objętej ankietą uważa, iż korzystanie z ChatuGPT wywiera „pozytywny lub raczej pozytywny” wpływ na zdolności myślenia, podczas gdy 15,4% wyraża przeciwną opinię. Ministerstwo Edukacji w Japonii planuje wprowadzić nowe wytyczne dla szkół podstawowych i liceów, zakazujące uczniom stosowania sztucznej inteligencji, w tym ChatuGPT, podczas egzaminów (Badania Agencji Kyodo).

Profesor Leszek Pacholski we „Wszystko Co Najważniejsze” stwierdził, że nie ma nic złego w AI, problemem zaś są ludzie niepotrafiący z niej rzetelnie korzystać (Pacholski, b.d.).

Jednym z aspektów dystrofii podczas korzystania z narzędzi AI jest efekt „bańki informacyjnej”, który może być generowany przez zachowanie użytkowników. To zjawisko prowadzi do eksponowania osobom korzystającym ze sztucznej inteligencji jedynie treści zgodnych z ich istniejącymi przekonaniem, co negatywnie wpływa na różnorodność informacji (Szpunar, 2018, s. 191–200).

Automatyzacja analizy danych przez AI może powodować generowanie wyników opartych na pewnych skojarzeniach, nie zawsze z pełnym zrozumieniem kontekstu czy uwzględnieniem subtelności analizy ludzkiej. Dodatkowo zdolność tej technologii do manipulowania treściami i generowania fałszywych informacji stwarza zagrożenie dla wiarygodności źródeł (Maternowska, 2017, s. 15).

Decyzje podejmowane przez algorytmy powszechnie używanych narzędzi AI w kontekście wyboru źródeł informacji mogą być pozbawione etycznej oceny, co skutkuje brakiem wrażliwości na kontekst społeczny i kulturowy. Ponadto systemy sztucznej inteligencji, reagując automatycznie na trendy społeczne, mogą wpływać na hiperbolizację tematów i zwiększenie rozgłosu treści kontrowersyjnych.

Profesor Stephen Hawking uważał, że AI może zniszczyć ludzkość, a najbardziej niebezpieczna jest osoba, która ją kontroluje (Skubik, 2015). Przykład potwierdzający obawy uznanego naukowca stanowi historia botów Alice i Bob na platformie Facebook, które zostały zdezaktywowane z powodu utraty nad nimi kontroli. W ramach prac Facebook Artificial Intelligence Research prowadzone są inicjatywy mające na celu doskonalenie już istniejących funkcji. Podczas komunikacji Alice i Bob używali języka angielskiego, ale z czasem stworzyli nowy język zrozumiały tylko dla nich (Lesman, 2017).

Uczenie maszynowe umożliwia komputerom samodzielne wyciąganie wniosków z danych, co znajduje zastosowanie m.in. w systemach klasyfikacyjnych czy głębokich sieciach neuronowych. Przetwarzanie języka naturalnego pozwala komputerom zrozumieć i analizować ludzki język, co widoczne jest w tłumaczeniach maszynowych i chatbotach. Wzmacnianie umożliwia maszynom naukę poprzez interakcję z otoczeniem, co ma zastosowanie w sterowaniu robotami czy autonomicznymi pojazdami (Różanowski, 2007, s. 113).

Podsumowując, należy zauważyć, że zaawansowane technologie AI, choć przynoszą korzyści, wymagają refleksji nad ich wpływem na proces pozyskiwania źródeł informacji. Analiza naukowa tych aspektów jest niezbędna do pełnego zrozumienia, jak narzędzia sztucznej inteligencji kształtują nasze postrzeganie informacji oraz jakie mogą być potencjalne tego konsekwencje.

Mimo korzyści zastosowanie tej nowatorskiej technologii niesie ze sobą także wyzwania dotyczące m.in. kwestii etycznych, bezpieczeństwa danych czy potrzeby zrozumienia wpływu na społeczeństwo. Perspektywy rozwoju obejmują dalsze doskonalenie narzędzi AI, zwiększenie ich efektywności oraz rozwijanie nowych

obszarów zastosowań. Analiza tych aspektów jest kluczowa dla pełnego zrozumienia roli sztucznej inteligencji we współczesnym świecie.

3. Aspekty etyczne wykorzystywania narzędzi SI

Według *Słownika języka polskiego* termin „etyka” oznacza „ogół zasad i norm postępowania przyjętych w danej epoce i w konkretnym środowisku. Etyka to także nauka o moralności” (*Słownik PWN*).

Etyka w sztucznej inteligencji manifestuje się poprzez zapewnienie przejrzystości algorytmów, sprawiedliwość i równość w traktowaniu użytkowników, ochronę prywatności, bezpieczeństwo systemów, odpowiedzialne innowacje, partycypację społeczną oraz zapobieganie negatywnym skutkom, co ma na celu rozwijanie technologii w sposób zgodny z wartościami społecznymi i szanujący prawa jednostki.

Użytkownicy AI mogą naruszać kwestie etyczne poprzez nielegalne zbieranie danych, tworzenie dyskryminujących algorytmów, celowe szkodliwe wykorzystywanie technologii, brak przejrzystości czy zaniedbanie odpowiedzialności. Naruszenia te dotyczą prywatności, równości, uczciwości i zgodności z przepisami prawnymi. Etyczne postępowanie wobec sztucznej inteligencji jest wspólnym obowiązkiem twórców i użytkowników.

W kontekście AI warto również postawić pytanie, czy korzystanie z używanych narzędzi tej technologii, takich jak ChatGPT, w ramach pogłębiania wiedzy, tworzenia zadań i prac pisemnych jest etyczne. Wraz z powszechnym stosowaniem sztucznej inteligencji w procesie gromadzenia danych pojawiają się istotne aspekty etyczne, które wymagają szczególnego uwzględnienia. W 1942 roku Isaac Asimov, amerykański pisarz, w swojej powieści *Zabawa w berka* stworzył pierwowzór trzech praw robotyki. Prawo pierwsze głosiło, że robot nie może wyrządzić krzywdy człowiekowi ani przez zaniechanie działania dopuścić, aby ten jej doznał. W drugim prawie autor zaznaczył, że robot musi być posłuszny rozkazom człowieka, chyba że przeczą one prawu pierwszemu. Z kolei w trzecim uznał, że robot musi chronić siebie (Asimov, 1950). Prawa te nadal są aktualne i stosowane, stały się nawet inspiracją do Rezolucji Parlamentu Europejskiego (Stylec-Szromek, 2018, s. 502–510).

Na uczelniach wyższych w Polsce i na całym świecie podejmowane są próby uregulowania kwestii etycznych wykorzystywania narzędzi AI. W marcu 2024 roku Parlament Europejski zatwierdził akt o sztucznej inteligencji (AI Act), który ma na celu zapewnić bezpieczeństwo i ochronę podstawowych praw, demokracji, praworządności i zrównoważenia środowiskowego przed sztuczną inteligencją, jednocześnie zwiększając innowacje działu tej technologii. Nowe zasady zakazują używania niektórych aplikacji AI, zwłaszcza tych zagrażających prawom obywateli, w tym systemów kategoryzacji biometrycznej. Przewidziane są również obowiązki dla innych systemów AI wysokiego ryzyka, wymagania dotyczące przejrzystości sztucznej inteligencji czy nowe środki wspierające innowacje oraz małe i średnie przedsiębiorstwa.

Kluczowym zagadnieniem jest odpowiedzialne i etyczne zarządzanie danymi, aby uniknąć potencjalnych negatywnych konsekwencji. Poniżej przedstawione zostaną istotne aspekty etyczne oraz ryzyko uprzedzeń i dyskryminacji związane z użyciem AI w procesie gromadzenia danych.

W omawianym procesie istnieje ryzyko naruszenia prywatności jednostek. Konieczne jest zagwarantowanie odpowiednich mechanizmów ochrony danych oraz przestrzeganie norm i regulacji dotyczących prywatności. Pozwoli to uniknąć przypadkowego lub celowego naruszania praw jednostek. Kluczowym aspektem etycznym jest transparentność algorytmów używanych w procesie gromadzenia danych.

Zagadnienia związane z bezpieczeństwem cybernetycznym stają się istotne, gdy mówimy o pozyskiwaniu informacji za pomocą AI. Konieczne jest ich zabezpieczenie przed nieautoryzowanym dostępem, atakami hakerskimi oraz innymi zagrożeniami, które mogą prowadzić do wycieku poufnych danych.

Użycie algorytmów AI opartych na parametrach może wykreować uprzedzenia i dyskryminację. Jeśli informacje używane do szkolenia modeli zawierają funkcyjne stereotypy, algorytmy mogą je reprodukować i wzmacniać, co prowadzi do nierówności i dyskryminacji w uzyskiwanych rezultatach.

Zapewnienie sprawiedliwości algorytmów jest wyzwaniem związanym z etycznym użyciem AI. Algorytmy powinny zatem działać uczciwie i równo we wszystkich kontekstach, bez względu na cechy demograficzne czy inne czynniki różnicujące.

Kwestia odpowiedzialności za decyzje podjęte przez algorytmy staje się istotnym aspektem etycznym. W przypadku, gdy są one błędne lub pojawiają się negatywne konsekwencje, zachodzi potrzeba jasnego określenia odpowiedzialności i mechanizmów naprawczych.

Podsumowując, należy podkreślić, że etyka związana z użyciem AI w procesie gromadzenia danych obejmuje szereg kwestii – od zapewnienia prywatności po uczciwość algorytmów. Współczesne podejście do tego zagadnienia wymaga równoczesnego uwzględnienia tych aspektów i rozwijania ram regulacyjnych, które będą chronić prawa jednostek i zapewniać sprawiedliwe oraz bezpieczne stosowanie sztucznej inteligencji.

4. Efekty dystrofii informacji – zubożenie informacyjne

Dystrofia informacji w kontekście sztucznej inteligencji obejmuje proces, w którym jakość i zróżnicowanie dostępnych danych ulegają degradacji, a systemy AI mogą być ograniczone w efektywnym ich przetwarzaniu. W niniejszym rozdziale omówione zostaną główne efekty dystrofii informacji, a także ograniczenia, jakie mogą pojawić się w systemach sztucznej inteligencji.

Jednym z następstw dystrofii informacji jest tendencja do redukcji różnorodności prezentowanych treści. Systemy AI, opierając się na algorytmach rekomendacyjnych, mogą skłaniać się ku proponowaniu użytkownikom treści zgodnych z ich dotychczasowymi

preferencjami. To zjawisko prowadzi do utraty zróżnicowanych perspektyw i źródeł informacji, co może negatywnie wpływać na obiektywność przekazu (Suwart, 2018).

Efekty dystrofii informacji są ściśle związane z ryzykiem uprzedzeń i dyskryminacji w systemach AI. Jeśli dane wykorzystywane do szkolenia modeli zawierają uprzedzenia społeczne, algorytmy mogą je reprodukcować w wynikach, co prowadzi do nierówności i dyskryminacji. Przykładem jest sytuacja, w której system rekomendacyjny propaguje treści ukierunkowane na pewne grupy społeczne, jednocześnie ignorując inne.

Dystrofia informacji może również wpływać na zdolność AI do zrozumienia kontekstu społecznego. Algorytmy, bazując na danych, mogą nie uwzględniać subtelności kulturowych czy językowych, co skutkuje wydawaniem błędnych lub nieodpowiednich decyzji.

W kontekście dynamiki zmian w społeczeństwie i technologii brak elastyczności algorytmów AI może stanowić ograniczenie. Algorytmy, które nie są dostosowane do ewolucji informacyjnej, mogą tracić na skuteczności w przetwarzaniu danych w miarę zmiany otoczenia. Przykłady ograniczeń obejmują przypadki, gdzie systemy rekomendacyjne promują treści sensacyjne kosztem bardziej rzetelnych albo algorytmy analizy sentymentu nie uwzględniają subtelności kontekstu, co pociąga za sobą nieprawidłowe interpretacje.

Kolejnym aspektem dystrofii jest zjawisko lenistwa oraz zubożenia aktywności użytkowników chatbotów, wynikające z szybkości i poprawności pozyskiwania informacji poprzez interakcje w ramach czatów. Jest ono szczególnie zauważalne w społeczności studenckiej, gdzie korzystanie z predefiniowanych algorytmów botów staje się powszechne. Tendencja ta prowadzi do ograniczenia i zaniechania tradycyjnych form pozyskiwania źródeł informacji, do których młodzi ludzie mają otwarty i nieograniczony dostęp, takich jak m.in. czytanie książek, przeglądanie artykułów naukowych czy wyszukiwanie potrzebnych danych w zasobach internetowych. Skutkuje to minimalizacją zaangażowania i ogranicza ambicje (Fazlagić, 2022, s. 25–35).

Mustafa Suleyman w reportażu *Nadchodząca fala. Sztuczna inteligencja, władza i najważniejszy dylemat ludzkości XXI wieku* przypomina, że AI jest nie tylko potężnym narzędziem, które oferuje ogromne możliwości, ale niesie także wiele niebezpieczeństw związanych z niekontrolowanym jej rozwojem (Suleyman, 2024, s. 150).

Dystrofia informacji w kontekście ubogacania sztucznej inteligencji generuje szereg efektów ograniczających jakość i różnorodność dostępnych danych. Zrozumienie tych efektów jest kluczowe dla rozwinięcia bardziej elastycznych, sprawiedliwych i odpornych na uprzedzenia systemów AI, które będą skutecznie przetwarzały informacje w zmiennym i złożonym środowisku informacyjnym.

5. Analiza ankiety badającej wykorzystanie narzędzi AI podczas pozyskiwania informacji czy nauki przez studentów

W niniejszym rozdziale dokonano analizy ankiety badawczej przeprowadzonej w okresie od marca do kwietnia 2024 roku wśród studentów dziennikarstwa i komunikacji społecznej na Uniwersytecie Rzeszowskim, będących w wieku 20–25 lat. Ankieta została przeprowadzona w formie internetowej i dotyczyła tematu częstotliwości korzystania ze sztucznej inteligencji oraz wpływu tej technologii na dystrofię podczas poszukiwania źródeł informacji i nauki.

W badaniu wzięło udział 40 osób. Pierwsze pytanie brzmiało: Czy korzystasz z narzędzi opartych na sztucznej inteligencji, takich jak chatboty lub asystenci, w trakcie pisania zadań, raportów lub prac zaliczeniowych? Z odpowiedzi wynika, że 22 osoby (55%) regularnie korzystają z takich narzędzi, 12 respondentów (30%) stosuje je czasami, co wskazuje na szerokie, choć niecodzienne sięganie po rozwiązania proponowane przez AI, cztery osoby (10%) robią to rzadko, a dwoje (5%) studentów nigdy nie korzystało z tej technologii.

Połowa respondentów (50%) miała pozytywne doświadczenie z korzystania z chatów opartych na sztucznej inteligencji w celu pozyskiwania informacji do prac naukowych. Zróżnicowanych wyników doświadczyło 16 osób (40%), co sugeruje, że efektywność może być uzależniona od kontekstu czy specyfiki pracy. Niewielka grupa, cztery osoby, wyraziła niezadowolone doświadczenia, co może wynikać z negatywnych skutków lub ograniczeń związanych z korzystaniem z chatów AI w kontekście naukowym.

Trzecie pytanie brzmiało: Czy zauważyłeś/aś jakiegokolwiek rozkojarzenia (dystrofię) podczas korzystania z tych narzędzi w kontekście pozyskiwania źródeł informacji? Twierdząco odpowiedziało 75% (30 osób), przecząco 15%, a 10% nie znało odpowiedzi na to pytanie.

Następnie zapytano respondentów o to, czy zauważyli, że korzystanie z narzędzi AI w pozyskiwaniu wiedzy wpływa na ich zdolność samodzielnego myślenia i analizy treści. Większość, bo aż 70%, odpowiedziało twierdząco, osiem osób (20%) nie zastanawiało się nad tym wcześniej, a tylko 10% wyraziło sprzeciw.

Kolejne pytanie brzmiało: Czy preferujesz tradycyjne źródła informacji, takie jak książki i artykuły naukowe, czy też bardziej nowoczesne, oparte na sztucznej inteligencji? Twierdzących odpowiedzi udzieliło 40% (16 osób), 25% wybrało narzędzia AI, a 35% tradycyjne źródła informacji.

Ankietowani studenci w pytaniu o to, czy korzystanie ze sztucznej inteligencji podczas pisania prac wpływa na proces uczenia się i zrozumienie materiału, w przeważającej części (34 osoby – 85%) odpowiedziało twierdząco, 10% respondentów zaznaczyło odpowiedź „nie wiem”, a tylko 5% stwierdziło, że nie ma to wpływu na proces pozyskiwania wiedzy.

Ostatnie otwarte pytanie z ankiety brzmiało: Czy uważasz, że korzystanie ze sztucznej inteligencji do pozyskiwania źródeł informacji może prowadzić do dystrofii, czyli

rozkojarzenia w procesie twórczym? Respondenci w przeważającej mierze odpowiedzieli twierdząco, uważając, że korzystanie z narzędzi AI do pozyskiwania źródeł informacji może prowadzić do dystrofii, czyli rozkojarzenia w procesie twórczym. Tłumaczyli, że stają się przez to leniwi i ograniczeni informacyjnie. Treści pozyskiwane przez chaty AI często nie są sprawdzone lub okazują się niepełne, co ogranicza możliwości ich wykorzystania przez użytkowników.

Podsumowując wyniki ankiety przeprowadzonej wśród studentów dziennikarstwa i komunikacji społecznej na Uniwersytecie Rzeszowskim, można stwierdzić, że znaczna część respondentów korzysta regularnie z powszechnie stosowanych narzędzi AI, takich jak chatboty. Pomimo pozytywnych doświadczeń z ich użytkowania część ankietowanych zauważa negatywny wpływ na proces uczenia się i zdolność samodzielnego myślenia. Ponadto większość badanych dostrzega zaburzenie czy rozkojarzenie podczas korzystania z tej technologii w kontekście pozyskiwania informacji. Wnioski te sugerują potrzebę dalszych badań nad wpływem sztucznej inteligencji na procesy edukacyjne oraz rozwój strategii minimalizujących negatywne skutki tego zjawiska. Edukacja w tej dziedzinie pomogłaby studentom w lepszym pozyskiwaniu źródeł informacji i powrocie do klasycznych form, takich jak książki, e-booki, internet, artykuły naukowe i słowniki.

Zakończenie

Sztuczna inteligencja to technologia o ogromnym potencjale, ale jej rozwój niesie ze sobą liczne dylematy prawne i etyczne, co wywołuje zrozumiwały niepokój ekspertów i sprzeczne głosy opinii publicznej. W nadchodzących latach wiele kontrowersyjnych kwestii będzie wymagało ustanowienia odpowiednich norm prawnych. Ważne jest jednak, aby badania nad sztuczną inteligencją angażowały nie tylko inżynierów, ale także przedstawicieli prawa i etyki.

Proces dystrofii w poszukiwaniu źródeł informacji ukazuje sukcesy i potknięcia tego dynamicznego obszaru. W miarę jak AI staje się integralną częścią życia człowieka, konieczne jest kontynuowanie debaty i implementacja ram etycznych, co może sprawić, że postęp technologiczny przyniesie korzyści społeczeństwu przy jednoczesnym poszanowaniu fundamentów etyki i prywatności.

Analiza dostarczyła głębszego zrozumienia zjawiska dystrofii informacji w kontekście nowych technologii, szczególnie sztucznej inteligencji. W artykule omówiono, w jaki sposób narzędzia te wpływają na jakość, dostępność i różnorodność źródeł informacji. Ponadto zidentyfikowano powiązane z tym zjawiskiem zagrożenia, takie jak bańki informacyjne.

Sztuczna inteligencja, mimo swojego potencjału do usprawniania procesu pozyskiwania informacji, może również generować dystrofię poprzez filtry społeczne, utratę różnorodności perspektyw oraz ryzyko reprodukcji uprzedzeń. Analiza społecznego wpływu AI na zdolności myślowe respondentów wykazała, że istnieją

różnice w postrzeganiu tego zjawiska – jedni uznają wpływ wspomnianych narzędzi za pozytywny, a inni za negatywny.

W kontekście perspektywy rozwoju tej dziedziny artykuł sugeruje konieczność dalszych badań nad etycznymi i technologicznymi aspektami sztucznej inteligencji. Propozycje rozwiązań obejmują promowanie transparentności algorytmów, rozwijanie narzędzi eliminujących uprzedzenia oraz kształtowanie edukacji cyfrowej, która przygotowuje społeczeństwo do skutecznego korzystania z nowych technologii.

Artykuł rzuca światło na złożoność wpływu sztucznej inteligencji na proces pozyskiwania informacji, zwracając uwagę na wyzwania i możliwości związane z tym zjawiskiem, a jednocześnie zachęca do dalszych badań i refleksji w tym obszarze.

Bibliografia

- Alto V. (2024). *Generatywna sztuczna inteligencja z ChatGPT i modelami OpenAI*. Gliwice: Wydawnictwo Helion.
- Asimov I. (1950). *I Robot*. New York: Gnome Press.
- Dąbrowski A. (2018). „Sztuczna inteligencja”. *Delta*, 5, s. 120–140.
- Fazlagić J. (2022). „Rozwój sztucznej inteligencji jako wyzwanie dla systemu edukacji”. W: J. Fazlagić (red.). *Sztuczna inteligencja (AI) jako megatrend kształtujący edukację* (s. 194–196). Warszawa: Instytut Badań Edukacyjnych.
- Fehler W. (2017). „Sztuczna inteligencja – szansa czy zagrożenie”. *Studia Bobolanum*, 3 (28), s. 25–27.
- Fishkin J., Laslett P. (2006). *Debating, Deliberative, Democracy*. Oxford: Blackwell Publishers.
- Gołębiowski D. (2024). *AI w edukacji. Część 1. Praktyczny poradnik nie tylko dla nauczycieli*. Zduńska Wola: Wydawnictwo Cyfrowe Powojsku.pl.
- Jagielska M. (2017). „Sztuczna inteligencja w zarządzaniu – stan aktualny a perspektywy”. *Przedsiębiorczość i Zarządzanie*, XVIII, 2, cz. II, s. 9–19.
- Kaczmarek-Templin B. (2022). „Sztuczna inteligencja i perspektywy jej wykorzystania w postępowaniu przed sądem cywilnym”. *Studia Prawnicze. Rozprawy i Materiały*, 31 (2), s. 61–78.
- Lennox C.J. (2023). *2084. Sztuczna inteligencja i przyszłość ludzkości*. Warszawa: Fundacja PRODOTEO.
- Liew A. (2007). „Data, Information, Knowledge and their Interrelationships”. *Journal of Knowledge Management Practice*, 8 (2).
- Lorenc I., Rychter M., Salwa M. (2019). *Między integracją a rozproszeniem*. Warszawa: Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego.
- Maternowska M. (2017). „Wpływ nowoczesnych technologii na zmianę w sposobie zarządzania”. *Gospodarka Materialowa i Logistyka*, 5, s. 394–403.
- McIlwraight D., Marmanis H., Babenko D. (2017). *Inteligentna sieć. Algorytmy przyszłości*. Gliwice: Helion.
- Męcina J. (2023). *Od cyfryzacji i robotyzacji do sztucznej inteligencji*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.
- Nęcka E. (1994). *Inteligencja i procesy poznawcze*. Kraków: Oficyna Wydawnicza Impuls.
- Pulikowski A. (2018). *Modelowanie procesu wyszukiwania informacji naukowej. Strategie i interakcje*. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.

- Różanowski K. (2007). „Sztuczna inteligencja: rozwój, szanse, zagrożenia”. *Zeszyty Naukowe Warszawskiej Wyższej Szkoły Informatyki*, 2, s. 109–135.
- Schwab K. (2018). *Czwarta rewolucja przemysłowa*. Warszawa: Studio Emka.
- Stacewicz P. (2017). *Różne oblicza informacji*. Warszawa: Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej.
- Stylec-Szromek P. (2018). „Sztuczna inteligencja – prawo, odpowiedzialność, etyka”. *Zeszyty Naukowe Politechniki Śląskiej*, 123, s. 502–510.
- Suleyman M. (2024). *Sztuczna inteligencja, władza i najważniejszy dylemat ludzkości w XXI wieku*. Kraków: Szczeliny.
- Szpunar M. (2018). „Koncepcja bańki filtrującej a hipernarcyzm nowych mediów”. *Zeszyty Prasoznawcze*, 61 (2), s. 191–200.

Źródła internetowe:

- Encyklopedia PWN* (a). Pobrano z: <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/dystrofia;3895567.html> (dostęp: 25.01.2024).
- Encyklopedia PWN* (b). Pobrano z: <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/sztuczna-inteligencja;3983490.html> (dostęp: 25.01.2024).
- <https://biznes.newseria.pl/news/studenci-pozytywnie,p1245443810> (dostęp: 25.01.2024).
- <https://www.eurofound.europa.eu/en/publications/2020/game-changing-technologies-transforming-production-and-employment-europe> (dostęp: 25.01.2024).
- Lesman U. (2017). *Facebook musiał wyłączyć dwa roboty, które wymyśliły własny język*. Pobrano z: <https://www.rp.pl/Polecane-Eko/308059964-Facebook-musial-wylaczyc-dwa-roboty-ktore-wymyslily-wlasny-jezyk.html> (dostęp: 26.01.2024).
- Pacholski (b.d.). Pobrano z: <https://wszystkoconajwazniejsze.pl/pepites/sztuczna-inteligencja-co-trzeci-student-w-japonii-nie-potrafi-sie-juz-bez-niej-obejsc/> (dostęp: 25.01.2024).
- Skubik M. (2015). *Sztuczna inteligencja nas zniszczy – ostrzega Stephen Hawking*. Pobrano z: http://wyborcza.pl/1,75400,17947026,Sztuczna_inteligencja_nas_zniszczy_ostrzega_Stephen.html?disableRdisableR=true (dostęp: 26.01.2024).
- Suwart K. (2018). *Czym kupi nas sztuczna inteligencja?* Pobrano z: <https://www.money.pl/impact18/czym-kupi-nas-sztuczna-inteligencja,105,0,2407785.html> (dostęp: 26.01.2024).
- Sztuczna inteligencja – co trzeci student w Japonii nie potrafi się już bez niej obejść* (2023). Pobrano z: <https://wszystkoconajwazniejsze.pl/pepites/sztuczna-inteligencja-co-trzeci-student-w-japonii-nie-potrafi-sie-juz-bez-niej-obejsc/> (dostęp: 25.01.2024).